

HELSE BERGEN Haukeland universitetssjukehus	Barnevern - melde og opplysningsplikt
Kategori: Pasientbehandling/Fagprosedyrer/Annet	Gyldig fra/til: 28.08.2024/28.08.2026
Organisatorisk plassering: Helse Bergen HF/Fellesdokumenter/Pasientbehandling	Versjon: 4.03
Godkjenner: Vollsæter, Maria	Retningslinje
Dok. ansvarlig: Sørbø, Tomas	Dok.id: D55459

Innhold

1	Formål med retningslinjen.....	1
2	Bakgrunn – lovhjemmel	1
3	Definisjoner	2
4	Hvem retningslinjen gjelder for	2
5	Ansvar	3
6	Opplysningsplikt til barnevernet av eget tiltak	3
7	Opplysningsplikt etter pålegg fra barnevernstjenesten.....	4
8	Dokumentasjon.....	4
9	Avvergingsplikten, opplysningsplikt til politiet og opplysningsrett	4
10	Hvordan melde til barnevernstjenesten via DIPS Arena og Elements	5
11	Referanser.....	6
12	Forankring.....	7
13	Endringer siden forrige versjon.....	7

1 Formål med retningslinjen

Veiledning til ledere og helsepersonell og andre medarbeidere ved Haukeland universitetssjukehus om hvilke rettsregler som gjelder og hvilke rutiner sykehuset har når det er grunn til å tro at et barn (<18 år) utsettes for mishandling, overgrep, alvorlige mangler ved den daglige omsorgen, eller annen form for alvorlig omsorgssvikt, jf. [Helsepersonelloven § 3](#).

Avvergingsplikten, opplysningsplikt til politiet og opplysningsrett blir også kort belyst (kap. 9).

2 Bakgrunn – lovhjemmel

[Helsepersonelloven § 33](#) har regler om opplysningsplikt til barnevernet.

Den som yter helsehjelp, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barnevernstjenesten. Meldeplikten er et selvstendig og personlig ansvar for helsepersonell og gjelder enten man møter barn (0-18 år) som pasient, eller dersom barnets foresatte eller søsken er pasienter.

Helsepersonell skal uten hinder av taushetsplikt etter § 21 melde fra til barnevernstjenesten uten ugrunnet opphold når

- det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet

- det er grunn til å tro at et barn blir utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt
- det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom/skade og ikke kommer til undersøkelse/behandling
- det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne/spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling/opplæring
- et barn viser alvorlige atferdsvansker i form av alvorlig og gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller annen form for utpreget normløs atferd
- det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel

Barn kan ta skade av å være vitne til at nære omsorgspersoner utsettes for vold.

Opplysninger om at barn kan være vitne til vold mellom nære omsorgspersoner vil derfor også kunne omfattes av opplysningsplikten.

Helsepersonell har også plikt til å gi opplysninger til barnevernstjenesten når de har gitt pålegg om å utlevere taushetsbelagte opplysninger jf. [barnevernsloven § 13-4, 5. ledd](#).

Taushetsplikten settes til side når meldeplikten til barnevernstjenesten utløses.

Helsepersonellet har da plikt til å videreformidle opplysninger som er nødvendige og relevante for saken til barnevernstjenesten.

«*Uten ugrunnet opphold*» er ment å tolkes strengt. Den praktiske hovedregelen er at meldingen skal sendes til barnevernstjenesten umiddelbart etter at det er klart at opplysningsplikten er utløst. Bestemmelsen åpner bare for mer kortvarige utsettelse av hensyn til barnet.

«*Grunn til å tro*» betyr ikke sikker viten om situasjonen, men at det foreligger konkrete forhold som underbygger mistanken om at barnet kan bli eller blir utsatt for vold, mishandling, alvorlige mangler ved den daglige omsorgen, eller annen alvorlig omsorgssvikt.

3 Definisjoner

Melder: Det er helsepersonell som i sitt arbeid blir oppmerksom på forhold som fører til at det helsepersonellet som i sitt arbeid blir oppmerksom på forhold som fører opplysningsplikt til barnevernet.

Formidler: Den lederen (nivå 2, 2.1, 2.2 eller 3-leder) som er utpekt som ansvarlig for videreformidling av opplysninger til barnevernstjenesten, se punkt 5 andre kulepunkt.

4 Hvem retningslinjen gjelder for

- Alle ledere ved Haukeland universitetssjukehus
- Helsepersonell ansatt i Haukeland universitetssjukehus med pasientkontakt

- Ansatte i Haukeland universitetssjukehus som deltar i utredningen av årsaken til skader, dødsfall eller symptomer hos barn

5 Ansvar

- Nivå 2-leder og nivå 2.1-leder har ansvar for at retningslinjen er kjent.
- Nivå 2-leder har ansvar for å utpeke person med lederstilling (nivå 2, 2.1, 2.2 eller 3-leder) som har ansvar for videreformidling av opplysninger til barnevernstjenesten (heretter formidler), jf. [Helsepersonelloven § 33 4.ledd](#)
- Nivå 2.1-leder og nivå 3-leder har ansvar for at retningslinjen følges i den enkelte enhet. Herunder at tilstrekkelig antall medarbeidere har tatt E-læringskurset «Bekymringsmelding til barnevernet» [Læringsportalen \(sharepoint.com\)](#).

6 Opplysningsplikt til barnevernet av eget tiltak

- Når helsepersonell vurderer at opplysningsplikten etter [Helsepersonelloven § 33](#) er utløst, tas saken opp i tverrfaglig team og/eller med nærmeste leder.
- Foreldre og eventuelt barnet skal i utgangspunktet informeres før meldingen blir sendt til barnevernstjenesten. Dette gjelder ikke hvis informasjonen kan forverre barnets situasjon, eller hvis mistanke om mishandling og/eller misbruk er rettet mot foreldre.
- Formidler (person med lederfunksjon, se punkt 5, andre kulepunkt) har følgende oppgaver:
  - Videreformidle det enkelte helsepersonells meldinger til barnevernstjenesten
  - Uten ugrunnet opphold gi melder tilbakemelding på om bekymringsmeldingen er videreformidlet
  - Gi melder en begrunnelse på hvorfor bekymringsmeldingen ikke er videreformidlet. Merk at melder fortsatt har ansvar for å melde dersom denne mener at vilkårene er oppfylt.
  - Påse at barnevernstjenestens tilbakemeldinger videreformidles til melder, for å sikre at melder gjøres kjent med barnevernstjenestens oppfølging av meldingen.
- Dersom man er usikker på om opplysningsplikten til barnevernstjenesten er utløst kan saken drøftes med jurist i foretakssekretariatet på dagtid [Juridisk bistand \(sharepoint.com\)](#) eller sosialpediater eller bakvakt ved Barne- og ungdomsklinikken på følgende telefonnummer: 93-5208 på dagtid og 93-5204 etter kl. 22:00.
- Det kan også tas kontakt med barnevernstjenesten og be om en anonym konsultasjon. Vær tydelig på at du tar kontakt for å drøfte, ikke for å melde. Det betyr at personopplysninger ikke skal gis i denne telefonsamtalen.
- **Hvis barnet er i fare**, eller det er andre forhold som gjør at det er behov for å sende meldingen eller gi informasjon til barnevernet direkte, gjøres dette av det

helsepersonellet som vurderer at det foreligger et slikt behov. I slike tilfeller tar melder direkte kontakt med barnevernet pr telefon. Utenfor kontortid kontaktes barnevernvakten i Bergen kommune tlf 55 36 11 80. Nærmeste leder skal informeres om at melding sendes eller er sendt til barnevernet.

7 Opplysningsplikt etter pålegg fra barnevernstjenesten

Barnevernstjenesten kan gi pålegg om å utlevere relevante taushetsbelagte opplysninger som fremkommer i [barnevernsloven § 13-4](#). Barnevernstjenesten skal opplyse hvilke bestemmelser i barnevernsloven som er bakgrunnen for pålegget.

Adgangen til å gi pålegg er begrenset til opplysninger den som skal gi opplysninger, faktisk sitter inne med. Helsepersonellet kan altså ikke pålegges å innhente nye opplysninger på vegne av barnevernstjenesten med denne hjemmelen.

Det er helsepersonell som avgjør hvilke opplysninger som er relevante og nødvendige for det formålet barnevernstjenesten beskriver i pålegget. Ved tvil om opplysningenes relevans og nødvendighet kan helsepersonell kontakte barnevernstjenesten.

Helsepersonell som mottar et slikt pålegg, har klagerett.

8 Dokumentasjon

Det skal dokumenteres i pasientjournalen (DIPS Arena) at det er gitt opplysninger til barnevernet og/eller politi, hvilke opplysninger som er gitt og hvorvidt pasient eller foreldre har samtykket eller ikke til dette. Dersom man etter en vurdering kommer til at vilkårene for å gi opplysninger til barnevernet og/eller politi ikke er oppfylt, skal også dette dokumenteres.

Se: [Dokumentasjon i journal - omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep \(helse-bergen.no\)](https://helse-bergen.no/Dokumentasjon-i-journal-omsorgssvikt-vold-og-seksuelle-overgrep)

9 Avvergingsplikten, opplysningsplikt til politiet og opplysningsrett

Når det sendes bekymringsmelding til barnevernstjenesten, kan det være aktuelt å vurdere om det er nødvendig å varsle politi og/eller andre for å sikre barnet. I det følgende er avvergingsplikten, opplysningsplikten og opplysningsretten kort belyst:

Avvergingsplikt

Alle har plikt til å avverge visse typer alvorlige straffbare handlinger eller følgene av dem, så lenge det fortsatt er mulig å avverge handlingen og det fremstår som mest sannsynlig at handlingen vil bli begått, jf. [Straffeloven §196](#). Avvergingsplikten omfatter blant annet ulike former for vold og overgrep mot barn. Den primære avvergingshandlingen er å kontakte politiet.

Varsle politiet, opplysningsplikt

Helsepersonell har **plikt** til å varsle politiet dersom det er nødvendig for å *avverge* alvorlig skade. Dette omfatter også å avverge at en allerede inntrådt skade fra å forverre seg til en alvorlig skade dersom det ikke varsles, jf. [Helsepersonelloven § 31](#).

Om det er nødvendig å varsle politiet, må vurderes konkret, der hovedspørsmålet er om det foreligger fare for liv og helse som kan avverges.

Det er ikke krav om at det er sikkert at det foreligger en situasjon som kan føre til alvorlig skade, men det må vurderes at det er sannsynlig at handlingen kan skje. Dersom det foreligger opplysningsplikt, settes taushetsplikten til side, men man vil ikke kunne utlevere mer opplysninger enn det som er nødvendig for at politiet skal kunne avverge den skadevoldende handlingen.

Varsle den som kan avverge skade, opplysningsrett

[Helsepersonelloven § 23 nr. 4](#) gir helsepersonell **rett** til å utlevere opplysninger til andre enn politiet når dette er nødvendig for å avverge skadevoldende handlinger som har konsekvenser for liv og helse. Det er også her en høy terskel for at helsepersonell har rett til å utlevere opplysninger.

Det er de om står nærmest til å kunne avverge faren (f.eks. barnehage/skole, slektninger, fritidsleder) som kan være mottakere for et slikt varsel etter [Helsepersonelloven § 23 nr. 4](#).

Merk: Nåde opplysningsplikten til politiet og opplysningsretten gjelder kun for å *avverge alvorlig skade*. Det er ikke anledning til å utlevere opplysninger etter at faren er over. For å kunne utlevere opplysninger til politiet f.eks. under etterforskning av et straffbart forhold, må man, fordi man har taushetsplikt, ha lovlig grunnlag for å utlevere opplysninger. Det mest aktuelle i en slik situasjon vil være at det foreligger samtykke til utlevering av opplysninger til politiet fra den som representerer barnet (foresatte eller barnevernet).

10 Hvordan melde til barnevernstjenesten via DIPS Arena og Elements

Melding til barnevernet skal bare skje via DIPS Arena og Elements. Det skal ikke brukes andre innmeldingsmetoder enn den følgende.

1. Opprett melding i DIPS Arena. Benytt malen «Melding til barnevernstjenesten»
2. Dersom det innholdet i meldingen blir kjent for andre enn barnevernstjenesten vil medføre fare for barnet, må dokumentet sperres for innsyn [Sperre journaldokumenter for pasientinnsyn på helsenorge.no \(sharepoint.com\)](#)
3. Send meldingen til godkjenning i DIPS Arena til formidler
4. Formidler skal uten ugrunnet opphold gi melder tilbakemelding på om meldingen er videreformidlet

5. Dersom meldingen ikke blir videreformidlet, skal formidler begrunne dette til melder. Melder har fortsatt et ansvar for å melde, dersom melder mener at vilkårene er oppfylt, jf. [Helsepersonelloven § 33, 4.ledd](#).
6. Når meldingen er elektronisk godkjent av formidler sendes meldingen til arbeidsgruppe "SO HAU DOK Barnevernsmelding Kontor" i DIPS Arena
7. Dokumentasjonsavdelingen sender meldingen elektronisk til barnevernstjenesten via arkivsystemet Elements
8. Dokumentasjonsavdelingen sender bekreftelse på at melding er sendt til formidler
9. Dokumentasjonsavdelingen legger inn merknad på dokumentet i DIPS Arena, med saksansvarlig og saksnummer fra Elements

Se også: [Dokumentasjon i journal - omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep \(helse-bergen.no\)](#)

Merk: Når bekymringsmelding er sendt digitalt, skal formidler også ta kontakt med barnevernstjenesten per telefon om at bekymringsmelding er sendt. Telefonsamtalen dokumenteres i pasientjournalen (DIPS Arena).

11 Referanser

Interne referanser

1.2.1.20.1-01	Pasientforløp omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep mot barn og unge. Barnemishandling HB
1.2.1.20.1-11	Dokumentasjon i journal - omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep
1.2.1.20.1-14	Jeg er bekymret - hva gjør jeg. Barnemishandling HB

Eksterne referanser

- 1 Helsepersonelloven (1999) Lov om helsepersonell mv (LOV 1999-07-02-64). Lovdata. [Lov om helsepersonell m.v. \(helsepersonelloven\) - Lovdata](#)
- 2 Barnevernsloven (2003). Lov om barnevern (LOV-2021-06-18-97). Lovdata. [Lov om barnevern \(barnevernsloven\) - Lovdata](#)
- 3 Straffeloven (2005) Lov om straff (LOV-2005-05-20-28). Lovdata. [Lov om straff \(straffeloven\) - Lovdata](#)
- 4 Pasient- og brukerrettighetsloven (2001) Lov om pasient- og brukerrettigheter, (LOV-1999-07-02-63). Lovdata. [Lov om pasient- og brukerrettigheter \(pasient- og brukerrettighetsloven\) - Lovdata](#)
- 5 Pasientjournalforskriften (2019). Forskrift om pasientjournal. (FOR-2019-03-01-168). Lovdata. [Forskrift om pasientjournal \(pasientjournalforskriften\) - Lovdata](#)

- 6 Helsedirektoratet (2017). Pårørendeveileder. Kap 5. Informasjon og støtte til barn som pårørende. [Informasjon og støtte til barn som pårørende - Helsedirektoratet](#)
- Helsedirektoratet (2018). Helsepersonelloven med kommentarer.
<https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/helsepersonelloven-med-kommentarer/opplysningsplikt-m.v#paragraf-33-opplysningsplikt-til-barnevernstjenesten>

12 Forankring

13 Endringer siden forrige versjon

[]